

derdaad pas relevant wanneer het dicht bij de dagelijkse praktijk staat en in een verheugd moment die praktijk commentarieert, wanneer het verbanden of tegenstellingen blootlegt die in een gespreide werking onder de oppervlakte dreigen te blijven, wanneer het theatermakers helpt een (nieuw) publiek te vinden. Vooral dat laatste mag niet onderschat worden. De verhoogde pers- en publieksaandacht die eigen is aan het *event*-karakter van een festival is een ideale basis om ongekend werk een duw in de rug te geven.

De dagelijkse werking in de schouwburg van zijn kant heeft een totaal ander ritme en, vooral, een andere taak. Niet ten onrechte duikt de term 'diepte-werking' hier vaak op. Niet gestoord door een keurslijf van tijd, ruimte, beschikbaarheid of thema kunnen de presentatie-condities in een seizoenwerking geoptimaliseerd worden. Anders gesteld: men kan zich als programmator beter afstemmen op de specifieke behoeften van de theatermaker. Of nog, om de cirkel rond te maken, men kan er het terrein dat door het festival vluchtig omgewoeld werd verder ontginnen. De theatermaker vindt er een perspectief voor zijn artistieke creatie.

Sinds het Kaaitheater in 1986, na de organisatie van zijn vijfde festival, fuseerde met de artiestenvereniging Schaamte en zich concentreerde op een permanente productie- en presentatiefunctie, is er geen theaterfestival meer in Vlaanderen. Er is natuurlijk nog wel Klapstuk in Leuven, maar daar wordt het accent quasi exclusief op de dans gelegd. Alle andere festivals - De Beweging (Antwerpen), Bruzzle (Brussel), Time Festival en Vooruitzicht (Gent) - zijn, althans vanuit theateroogpunt, slechts een zwakke afspiegeling van wat het Kaaitheaterfestival ooit was. De stap die Kaaitheater toen zette was een logische institutionele vertaling van de inhoudelijke koers die Hugo de Greef vaarde sinds 1977. De scherpe keuze voor een bepaalde groep van artiesten had op den duur meer last dan baat bij een tweemaaljaarlijks evenement. Het werk van mensen als Anne Teresa De Keersmaeker, Jan Lauwers, Steve Paxton, Jürgen Gosch of The Wooster Group was beter gediend met een permanente werking. De bewering echter als zou een festival op zich voorbijgestreefd zijn - stelling die sindsdien vaak door Kaaitheater verdedigd werd - snijdt geen hout. Voor de groep van mensen, organisatoren én artiesten, die Kaai-

theater schraagde was een festival effectief irrelevant geworden, maar in het globale landschap kwam er een grote lege plek. Voor het publiek betekende de omschakeling van Kaaitheater tegelijkertijd winst en verlies. Het werd wachten blazen op de organisator die de vrijgemaakte plaats zou innemen. Behalve een té schuchtere poging van Bruzzle, heeft er nog niemand de durf gehad een nieuw groot-schalig (theater)festival op te starten.

De oversteek van *Het Theaterfestival* naar Vlaanderen is dus een goede zaak. Ook al is de opzet ervan in geen enkel opzicht vergelijkbaar met het vroegere Kaaitheater. Maar de glas-heldere constructie van *Het Theaterfestival* heeft evenzeer de mogelijkheden in zich om de maatschappelijke rol van het theater als kunstvorm te onderlijnen. *In the long run* heeft iedereen daar baat bij: artiest, publiek en organisator. Hoe meer het festival erin slaagt het opduikende wedstrijd-element te neutraliseren en hoe meer de complexiteit en vitaliteit van de actuele kunstenaar op de voorgrond komt, des te belangrijker zal dit festival worden voor de ontwikkeling van het theater.

Antwerpen

Afgaande op de hardnekkigheid waarmee zowel Antwerpen, bij monde van Frie Leysen (toen nog directeur van deSingel), als Brussel, op initiatief van Hugo de Greef en Karel Anthierens (respectievelijk directeur Kaaitheater en voorzitter Bruzzle), ervoor gepleit hebben gastheer te kunnen zijn voor *Het Theaterfestival* in Vlaanderen, wordt het belang van dit festival niet meer in twijfel getrokken. Uiteindelijk heeft de constructie deSingel/Monty aan het langste eind getrokken en zal het festival alvast tot in 1995 in Antwerpen plaatsvinden. Onder andere vanuit infrastructureel oogpunt lijkt de keuze om eerst naar Antwerpen te gaan niet onlogisch. Eigenaardig is wel dat meteen een periode van vijf jaar vastgelegd wordt. Als argument geldt dan dat het festival zich stevig moet kunnen vastankeren, dat er een verderliggend perspectief moet zijn om met de lokale organisator naartoe te kunnen werken. Kijk naar Duitsland, zo wordt gezegd, waar het *Theatertreffen* ook stevast in Berlijn gebleven is.

Ik heb geen enkele twijfel over het feit dat *Het Theaterfestival* in Antwer-

pen in goede handen is, maar toch lijkt me dit een zeer foutieve beslissing. De argwaan die er her en der nog bestaat tegenover wat ik hierboven een organisatoren-truuk genoemd heb, wordt er alleen maar door versterkt. In tegenstelling immers tot een 'klassiek' festival als het vroegere Kaaitheater of het huidige Klapstuk, staat bij *Het Theaterfestival* niet de artistieke visie van de programmator voorop. De programmatische invulling is hier niet lokaal gekleurd, integendeel. *Het Theaterfestival* afficheert zich in het beste geval als het synthese-moment van een theatergemeenschap en er is geen reden denkbaar waarom dit feest voorbehouden zou blijven aan één stad. De noodzakelijke organisatorische *know how* ligt anderzijds niet zo ingewikkeld dat Gent en Brussel terzijde zouden moeten geschoven worden.

Naar het ruime publiek toe lijkt deze honkvaste implanting ook een ongelukkige keuze. Het is verstandiger *Het Theaterfestival* als een smaakmaker te gebruiken om in de permanente seizoenwerking, waar het dan toch vooral om gaat, verder op door te werken. Door de verankering in één stad riskeert men nu een festival voor een restpubliek te creëren, dat niet geneigd zal zijn de ontwikkelingen op de voet te volgen omdat het zich toch verzekerd weet van een jaarlijks terugkerende *crème de la crème*. Het dienstdoende argument om een perspectief op langere termijn te hebben, is voor dit festival geen verdienste, maar een gebrek. Alleen vanuit het standpunt van de organisator kan dit argument gelden, omdat *Het Theaterfestival* (met de portefeuille en media-aandacht die eraan vasthangt) een vette kluif is die je zonder veel inspanningen op je bord krijgt.

De verwijzing naar Berlijn houdt ook geen steek. Gezien het isolement van West-Berlijn in het verdeelde Duitsland, was het *Theatertreffen* noch min noch meer een constructie om het Westberlijnse publiek op de hoogte te houden over de ontwikkelingen in het verre West-Duitsland. Juister lijkt het mij zich te spiegelen aan de traditie van het *Theater der Welt*-festival dat tweemaaljaarlijks georganiseerd wordt en waarvoor steeds een andere Duitse stad de gastheer is, ook al blijft de organisatie in handen van dezelfde stichting.

Theo Van Rompay